

Ertzaintzaren ikerketa-arloko estres, burn-out, neke mental eta arrisku psikosozialekin lotutako nahasmenduei lotutako osasun-kalteen egoera kezkagarria da.

Inkestaren ondorioak eta ELAk Sailari eskatutako neurriak

2023ko lehen hiruhilekoan ikerketa-arloko 281 ertzaini (% 30 emakumeak) egindako galdeketaren emaitza xehetasunez aztertu ondoren ELA ko Lan Osasuneko Kabineteak egindako txostenaren laburpen bat da hau.

Dakizuenetz, txosten osoa ELA ko Web orrian dago.

1.-Hauek dira azterlan honen ondorio batzuk:

- Inkestatuen % 97k adierazten du ez duela jaso bere lanpostuko Lan Arrisken ebaluazioaren kopiarik, eta % 89ak erantzun du ez duela jaso lan-arriskuei buruzko prestakuntza espezifikorik: agente biologiko eta kimikoen, arrisku ergonomikoen, psikosozialen eta abarren eraginpean egoteari buruzko prestakuntzarik. Hau honela Segurtasun Sailak Lan Arriskuen Prebentzioari buruzko Legearen 18 eta 19 artikulua urratzen ditu.
- Sailaren beraren 2021eko prebentzio-jardueraren memoriak adierazten du ekitaldi horretako 8.131 bajetatik bat ere ez zela lanbide-gaixotasunek eragindakoa izan, eta horietatik 8 bakarrik lan-istripuek eragindakoak izan zirela (bajarik gabeko beste 33 lan-istripu egon ziren). Lanetik kanpoko itxurazko kausalitatea eskaintzen duten datu horien aurrean, inkestatuen % 63k adierazi dute lanbide-karrera osoan zehar lanbide-gaixotasun bat edo gehiago izan dituztela noizbait, eta % 51k lan-istripuak izan dituztela. Emaitza horiek nabarmen kontrastatzen dute ofizialekin, eta azterketa handiagoa egitea merezi dute, gaur egun gaizki kudeatuta egon daitezkeen kontingentzia profesionalen gutxiagotzea saihesteko eta horiek ezkutatzeko. Hala, pertsonen % 57k erantzun du egungo gaitzak eta lanak eragindako gaixotasunak aintzat hartzen dituela.
- Estresarekin, burn-outarekin, neke mentalarekin eta arrisku psikosozialekin lotutako nahasmenduekin lotutako osasun-kalteen egoerak kezkagarriak dira. Horrek talka egiten du zuzenean Prebentzio Zerbitzuak bere ebaluazioetan ematen dituen emaitzekin, eta argi eta garbi ezkutatu nahi du OSALANek berak 2022ko apirilaren 20ko txostenean egiaztatu zuen bezala, ELAk jarritako salaketaren ondoren.

- Galdetutako pertsonen % 22k adierazi du pertsonen arteko gatazka bat izan duela edo lankideren edo agintariren baten lan-jazarpenen bat jasan duela. Portzentai hau ezin da mespretxagarritzat jo, eta neurri zehatzak hartzea eskatzen du. Neurri horien artean, adibidez, protokolo bat ezartzea da egoera horiei aurrea hartzeko eta aurre egiteko tresnarik eraginkorrena, baina ez bakarra, eta, gainera, horrelako portaerak uxatzeko elementua da. Bada, oso argigarria da galdetutakoen % 8k soilik erantzutea «Ertzaintzaren laneko jazarpen moral, sexual eta sexistaren edo sexuan oinarritutako jazarpenaren kasuetan prebentzio-neurriak eta jarduteko prozedura arautzeko protokoloa» ezagutzen duela. Protokolo hori sailburuaren aginduz argitaratu zen 2018ko EHAAn, eta horrek egiaztatzen du Prebentzio Zerbitzuak ez duela eraginkortasunez jardun arlo horretan.

2.- Laneko Osasun Arloak eta ELAko sindikatuko ordezkariak Segurtasun Sailari eskatutako neurriak:

1.- Ertzain bakoitzari bere lanpostuko arriskuen ebaluazioaren kopia indibidualizatu eta eguneratua ematea berehala.

2.- Prebentzio Zerbitzuak, barnekoa ala externa izan, lanpostu bakoitzean identifikatutako arrisku guzti-guztiei buruzko derrigorrezko prestakuntza teorikoa eta praktikoa egitea. Horretarako, ELAk ezinbestekotzat jo du:

- Langileen legezko ordezkari guztiekin epeak eta lehentasunak adostea, prestakuntza-plan hori hurrengo 3 hilabeteetan egin daitekeen plangintza batean islatuz, arriskuak ahalik eta lasterren murrizteko.
- Prestakuntza horren edukiak eta egitura adostea, identifikatutako arriskueterako nahikoa eta egokia izan dadin. Ez da baliozkoa 1 edo 2 orduko prestakuntza bakarra gai guztiak betetzeko.
- Langileek emandako lekukotza ikusita, estresa eta burn-out fenomenoekin lotutako arrisku psikosozialen gaineko esku-hartzeari lehentasuna ematea (higadura profesionalaren edo lanak erretearen sindromea).

3.- Arrisku psikosozialen ebaluazio berri bat egitea. Ebaluazio horretarako lantalde bat sortuko da, Langileen ordezkari guztiak ebaluazioaren informazio, erabaki eta emaitza guztiak eskuratu ahal izateko. Hori guztia lehen aipatutako OSALANen eskakizunak betetzeko eta estresaren eta burn-out-aren aurkako prebentzio-plan espezifiko bati ekiteko lehen urrats gisa.

4.- Ziurtatu dezala mutuak, ofizioz, hasieratik aitortuko duela kontingentzia profesionala, eta antsietate-, estres- eta abar-nahasmenduak dituzten agenteen tratamendu espezializatuaz

arduratuko dela, eragindako pertsonen osasuna gehiago ez higatzeko. Era berean, horrek berekin dakartzan prozesu judizialak saihesteko, bere gain har ditzala tratamendu mediko eta/edo psikologiko espezializatu horiei lotutako kostu guztiak, eta, gainera, eraginpeko langileak hautatuko ditu espezialistak.

5.- Muskulu eta eskeletoko nahasmenduekin lotutako arriskuen ebaluazio ergonomiko espezifikoa, batez ere arauzko ekipoaren pisuarekin eta aldaketako eta beheko treneko agenteen osasunari kalte egiteko arriskuak prebenitzeko eta kontrolatzeko neurriekin lotutakoak.

6.- Ertzaintzan prebentzio-jarduerari buruzko informazio guztia zuzenean eskuratzea, langileen legezko ordezkariak guztiak benetan parte hartzen duela bermatzeko, Prebentzio Legeak ezartzen duen zaintza- eta kontrol-jarduna mugatu eta moteltzen duten idatzizko eskaera ofizialak egiteko beharra ezabatuz.

7.- Idatziz konpromisoa hartzea, egiten diren arrisku-ebaluazio guzti-guztietan, eta orain arte bezala, prebentzio-neurri guztiak alde bakarretik erabaki eta ezarri aurretik, langileen legezko ordezkariak guztiakin negoziatu eta adostu kasu guztietan.

8.- Langileen legezko ordezkari guztiek benetan parte hartzen dutela eta lan-istripuei eta lanbide-gaixotasunei buruzko informazio guztia eskura dutela bermatzea, besteak beste. Langileen legezko ordezkariak jakinaraziko zaie horren berri izaten den unean bertan, eta haien ikerketa- eta prebentzio-prozesuan parte hartzeko aukera emango zaie.

9.- Negoziazio kolektiboa tresna aktibo eta eraginkorra izatea Ertzaintzaren segurtasun- eta osasun-baldintzak hobetzeko. Horrela, negoziazio-mahaia edo, horren ordezkariak, hitzarmenaren batzorde paritarioa irekiko da, eta Laneko Segurtasun eta Osasun Batzordeak eskatuta, besteak beste, honako gai hauek ezarriko dituzten artikuluko zehatzak sartuko dira:

- arriskuen ebaluazioen maiztasuna, modua eta irismena.
- ezbehar-tasari eta aldi baterako ezintasunagatikoko bajei aurre egiteko gutxieneko prebentzio-neurriak, edozein dela ere haien izaera profesionala edo arrunta.
- eta, oro har, lan-arriskuen prebentzioaren arloan indarrean dagoen legeria betetzea eta betearaztea ahalbidetzen dioten berme guztiak.